

04

KENNIS EN DATA
DRIJVEN DE LANDBOUW

14

WEET WAT ER SPEELT,
VOOR JE UIEN TEELT!

20

PHYTOPHTHORA
BEHEERSEN

CZAV MAGAZINE

JUNI 2024

IN DIT MAGAZINE

Roerige tijden, robuuste aanpak	3
Kennis en data drijven de landbouw	4
Samen voor verduurzaming in de aardappelteelt	6
Volop kansen in de perenteelt	8
Kom jij naar de Open Dag CZAV/Rusthoeve?	10
V.O.F. Helenahoeve klaar voor de toekomst	12
Weet wat er speelt, voor je uien teelt!	14
Rendement uit ruwvoer	18
Phytophthora beheersen	20
De week van...	22
Biodiversiteit is voor iedereen	24
Even voorstellen...	26

Roerige tijden, robuuste aanpak

Voorwoord

Binnenkort is het zover: de Open Dag CZAV/Rusthoeve op 19 juni! Een welbekend evenement, misschien wel het bekendste agrarische evenement in het zuidwesten. Een evenement waar ik vanuit CZAV al jaren bij betrokken ben, samen met het Open Dag team van Proefboerderij Rusthoeve en CZAV. Alleen is het dit jaar anders voor mij. Ik heb zo goed als al mijn taken als coördinator van de Open Dag overgedragen. De organisatie is in goede handen bij onze nieuwe krachten Rick en Willem. Zij nemen het organisatorische stuk over en kunnen zo nieuwe, verfrissende ideeën uitwerken! Kortom: ruimte creëren voor innovatie en vernieuwing. Hoe ze dat gedaan hebben, lees je verderop in het magazine bij de rubriek 'De week van...'. Logischerwijs hield ik nog een oogje in het zeil de afgelopen maanden.

Wat kun je dit jaar verwachten op de Open Dag?

Zoals elk jaar laten we onze proefvelden en demo's zien voor een optimale bemesting, fertigatie, en onderzoek naar gewasbescherming en plantversterkers. Niet alleen

de nieuwe aanpak met onderzoek naar de effecten van goede groenbemesters en bodemverbeteraars komen aan bod, maar ook de inzet van schoffelapparatuur, robots en spotsprayers. En natuurlijk is er ook ruimte voor ontmoeting met collega-telers, veehouders en standhouders.

Tweedelig thema

'Roerige tijden' hoef ik niet uit te leggen, maar er speelt ontzettend veel in de sector: van het stikstofdossier, GLB, (mineralen)wetgeving die maar blijft veranderen, wegval van gewasbeschermingsmiddelen tot vragen vanuit de keten. Zo maar wat zaken waar je als ondernemer mee te dealen hebt. Hoe ga je daar mee om in je bedrijfsvoering? En wat is een robuuste aanpak dan? Als CZAV willen we daar graag bij helpen. Daarom doen al jaren onderzoek, en blijven we dat ook doen, zodat we jullie kunnen helpen aan een goed rendement. Maar ook dat we antwoord kunnen geven op vragen als: "Hoe passen deze veranderingen in mijn hele bouwplan?" "Wat kan er veranderen en verbeteren aan de

teeltmethode?" en "Wat is de impact op het resultaat?" Dat is waar het om draait: een goed rendement op een gezond bedrijf!

Veel leesplezier en tot op de Open Dag!

Bram de Visser

Verkoopmanager CZAV

Kennis en data drijven de landbouw

Enkele jaren geleden hebben we vastgesteld dat we onze leden het best kunnen ondersteunen door te investeren in kennis om de regelmatig wijzigende wet- en regelgeving te kunnen implementeren op de akkers en in de veehouderij. Daarom is een van onze vier strategische pijlers: kennis & data. We merken dat de ontwikkelingen binnen de landbouw ontzettend hard gaan. Werkzaamheden veranderen door robotisering, de invloed van artificiële intelligentie (AI) en het slimmer gebruiken van de data die beschikbaar zijn. We focussen ons overwegend op het ontwikkelen van teeltkennis en de toepassing hiervan. Met verschillende innovatieve toepassingen kunnen we de verkregen data inzetten voor advisering en teelthandelingen.

Robotisering

De mechanisatie in de landbouw verandert in sneltreinvaart. Er worden steeds slimmere manieren gevonden om werktuigen in te zetten op en rondom een landbouwbedrijf. Door de robotisering kan er al autonoom land worden bewerkt, gezaaid en geschoffeld. Een voorbeeld hiervan is de FarmDroid FD20 robot, die nu voornamelijk wordt ingezet in de teelt van cichorei. De robot zaait het gewas en onthoudt de exacte locatie van ieder zaadje. Zo

kan de robot na het zaaien direct gaan schoffelen en, zonder een cichoreiplantje te beschadigen, het perceel onkruidvrij houden. De machine werkt volledig autonoom op accu's en wordt door het zonnepaneel opgeladen. Sensus, de verwerker van de cichorei, stelt een duurzaamheidspremie beschikbaar voor telers die gebruikmaken van de FarmDroid in de cichoreiteelt.

Artificiële intelligentie (AI)

Vanwege omstandigheden, als weersinvloeden of door het steeds kleiner wordende middelenpakket, lukt het niet altijd om een perceel geheel onkruidvrij te houden. Er kan dan door middel van een EcoRobotix ARA spotsprayer worden gecorrigeerd. De spotsprayer is zes meter breed en herkent door

Met de spotsprayer kan er in een specifieke teelt met de juiste afstelling tot wel 95% gewasbeschermingsmiddel worden bespaard.

De FarmDroid FD20 zaait het gewas en onthoudt de locatie van ieder zaadje. Zo kan de robot direct gaan schoffelen. Bron: www.farmdroid.com

De spotsprayer herkent door algoritmes het verschil tussen een gewas en onkruid. De algoritmes zijn met behulp van AI zelflerend. Bron: www.ecorobotix.com

verschillende algoritmes het verschil tussen een gewas en onkruid. De algoritmes zijn met behulp van AI zelflerend. De data die worden verzameld tijdens het gebruik van de spotsprayer zorgen er dus voor dat het systeem steeds “slimmer” wordt en nauwkeuriger zijn werk kan doen. Zo kan er in een specifieke teelt met de juiste afstelling tot wel 95% gewasbeschermingsmiddel worden bespaard. Doordat het gewas niet bespoten wordt, is de gewasremming beperkt en kunnen er hogere opbrengsten worden behaald.

Datagebruik

Om de opbrengsten en kwaliteit van gewassen te verhogen, is het belangrijk om gebruik te maken van data. Naast data uit zelflerende technieken zijn er ook machines die aangestuurd worden door data van een taakkaart. Met behulp van de taakkaart

bepaalt de machine welke hoeveelheid middel er toegepast moet worden op een specifieke plaats. Een taakkaart is gebaseerd op één of meerdere elementen van een satellietbeeld, droneopname of bodemscan.

INTERRA®Scan

Een voorbeeld van een bodemscan is de INTERRA®Scan van Syngenta. Deze scanapparatuur meet vanaf 60 cm hoogte de straling van de isotopen cesium, uranium, kalium en thorium. Naast de data die uit de bodemscan komen, worden er van verschillende locaties op het perceel grondmonsters genomen om de scan te valideren. Deze worden naar het laboratorium opgestuurd voor een analyse. Als de data van de bodemscan en de analyse aan elkaar worden gekoppeld kunnen er tot 27 kaartlagen worden samengesteld op het platform

van INTERRA®Scan. Op het platform kunnen deze kaartlagen weer worden gebruikt voor het samenstellen van een taakkaart.

Bodemscan

De elementen van de bodemsamenstelling, nutriënten en micronutriënten kunnen worden geselecteerd op het platform en dienen als basis voor het maken van taak- of doseerkaarten. Hierdoor kun je als teler de bodemgezondheid op de juiste manier interpreteren en goede beslissingen nemen om een variabele toepassing te doen. ■

Aan de slag met een van deze toepassingen? vraag ernaar bij je cZAV-adviseur.

Samen voor verduurzaming in de aardappelteelt

In de zoektocht naar een (nog) toekomstbestendigere aardappelteelt hebben Nedato en CropSolutions hun krachten gebundeld. Ook CZAV houdt zich al jaren bezig met onderwerpen als duurzaamheid en Integrated Crop Management (ICM). Deze worden steeds belangrijker in onder andere de maatschappelijke discussie. Om hier beter op voorbereid te zijn en op tijd te kunnen anticiperen, is er een onderbouwd advies en een duidelijke toekomstrichting nodig.

PotaTomorrow

Afgelopen jaar heeft de samenwerking tussen CZAV en Nedato geleid tot het project 'PotaTomorrow', waarbij in een demo op Proefboerderij Westmaas de gangbare manier van telen werd vergeleken met een (nog) toekomstbestendigere manier van telen. Dit met als doel om telers en adviseurs op de hoogte te brengen van de mogelijkheden en verschillen in deze systemen. In de proef werden vier objecten aangelegd in vier stroken. Hierbij werden twee verschillende rassen in twee stroken geteeld, waarbij in de ene strook volgens de 'gangbare' principes werd geteeld en in de andere strook 'toekomstgericht'. Voor beide situaties was de voorvrucht wintertarwe, waarbij geen bemesting in het najaar en geen teelt van een groenbemester hadden plaatsgevonden. In het geval van de 'gangbare' stroken is er gebruikgemaakt van kunstmest. Bij de 'toekomstgerichte' stroken is er gekozen voor een verlaagde stikstofgift in samenspel met de toepassing van een stikstofbindende bacterie. Daarnaast werden er geen bodemherbiciden toegepast. Wel heeft er elektrische loofdoding plaatsgevonden.

Resultaten

De eerste resultaten van de demo hebben inzicht gegeven in het gebruik van een beslissingsondersteunend systeem (BOS). Dit systeem is ingezet voor de Phytophthora-beheersing in de 'toekomstgerichte' stroken. Door niet vast te houden aan een vast interval, maar alleen een bespuiting uit te voeren op het moment dat het systeem aangeeft dat de druk hoog is, zijn er minder bespuitingen uitgevoerd. Daarnaast scoren de 'toekomstgerichte' stroken beter op de milieubelastingspunten voor water- en bodemleven en grondwater. Niet alleen omdat er minder Phytophthora-bespuitingen zijn uitgevoerd, maar ook doordat er geen bodemherbiciden en chemische loofdoding zijn toegepast.

Teeltconcept Harvest Pride

De vervolgstap is het teeltconcept Harvest Pride van Nedato en CropSolutions. Daarin wordt invulling en borging gegeven aan duurzaamheid. Dit concept met teeltbegeleiding vanuit CropSolutions zal uitgaan van een puntensystematiek, waarbij een verzameld aantal punten leidt tot een bepaalde meerprijs voor het product. Aankomend jaar zal hier een pilot gedraaid worden met een teeltconcept op basis van de BiodiversiteitsMonitor Akkerbouw (BMA). ■

NEDATO
FARMING THE FUTURE

A close-up photograph of a potato field. The plants are lush green with large, lobed leaves. Several white flowers with yellow centers are visible, some in full bloom and some as buds. The background is a dense field of similar plants, slightly out of focus. The lighting is bright, suggesting a sunny day.

“Het inpassen van duurzaamheid
in de bedrijfsvoering gaat een
belangrijke rol spelen in de nabije
toekomst. Beproeven en ervaring
opdoen met hoe we dit het beste
vorm kunnen geven is hierbij van
uiterst belang!”

Volop kansen in de perenteelt

Interview

Zoals dat vaak gaat bij familiebedrijven, groeide ook Jacko Verstraten langzaam in het bedrijf van zijn ouders. De boerderij is gesitueerd in het noordoosten van Axel in de Beostenblijpolder. Zijn moeder woont in het huis naast hem, zijn vader is overleden. Jacko runt het bedrijf, bestaande uit akkerbouw en fruit, zelf. Tijdens het seizoen schakelt hij hulp in van buitenlandse medewerkers.

Van appels naar peren

Tegenwoordig worden zowel appels als peren geteeld bij Jacko Verstraten, maar dat was niet altijd het geval. “Destijds, toen mijn vader startte, was het 100% een appelbedrijf. Later, in 1984, werden de eerste perenbomen aangeplant. Dat hebben we steeds verder uitgebreid. Ik heb een tijdje de strategie aangehouden 50/50 appels en peren. Dat deed ik om het risico te spreiden, maar nu is dat verder opgeschoven en heb ik 20% appelbomen en 80% perenbomen. Over een aantal jaren zijn het waarschijnlijk alleen peren.”

Akkerbouwtak

Naast de fruitbomen is Jacko ook te vinden op de akkers. “Voor de akkerbouw heb ik een bouwplan van aardappelen, tarwe, suikerbieten en knolselderij.

Tot vorig jaar heb ik ook nog uien gehad, maar ik heb besloten een paar jaar te stoppen met de uienteelt. Ik wil het even aankijken. Het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar was niet goed. Vandaar deze keuze om voorlopig te stoppen.”

Teelt en opslag

“Naast de teelt, doe ik ook de opslag van het fruit. In het verleden hadden we ook een sorteerlijn van appels en peren, maar ik ben inmiddels al tien jaar gestopt met het sorteren. Ik heb de sorteerlijn verkocht. De sortering is toch een vak apart, een eigen bedrijfstak eigenlijk. Daarom focus ik me nu op de teelt en de opslag. In de loop van het seizoen verkoop ik gedeeltes. Op die manier maak ik mijn eigen pool en daarmee creëer ik risicospreiding,” vertelt Verstraten.

“Ik maak mijn eigen pool en zo creëer ik risicospreiding.”

Tijd beter indelen

Ook arbeidsefficiëntie is een van de redenen waarom Jacko de overstap maakt van appels naar peren. “Ik wil natuurlijk in een korte tijd zoveel mogelijk doen.

Jacko Verstraten heeft een gemengd bedrijf met zowel akkerbouw als fruitteelt.

Hij maakt de overstap naar peren, omdat de perenteelt zich makkelijker laat plannen.

De perenteelt laat zich makkelijker plannen. Je kunt al ongeveer twee maanden van tevoren bepalen op welk moment er geplukt gaat worden. Dan kan ik ook gelijk werknemers regelen. Tegenwoordig zijn het bijna allemaal buitenlandse werknemers en die kunnen dan ook weer hun tijd indelen.”

Onder de mensen

Jacko vertelt waarom hij fruit verkiest boven akkerbouw. “Wat het voor mij zo aangenaam maakt, is de afwisseling van het werk en de verschillende seizoenen. In de fruitteelt werk je veel meer met mensen. Je bent minder alleen bezig. In de akkerbouw kan je gerust een paar dagen alleen op een tractor zitten. Dat vind ik toch een nadeel.”

Verduurzaming

Wat betreft verduurzaming is Verstraten op allerlei

vlakken aan de slag. “Een paar jaar geleden heb ik mijn oude Freon koelinstallatie vervangen door een CO2-installatie. Ook ben ik bezig met biodiversiteit. Ik heb bijvoorbeeld een torenvalkpaal. Daarnaast let ik enorm op wat ik toepas in de boomgaard. Nuttigen als oorwormen zijn erg belangrijke helpers om bladvlooien tegen te gaan en daarmee ook schade aan het fruit te beperken.”

“Ik let enorm op wat ik toepas in de boomgaard.”

Kansen en bedreigingen

Welke tendensen in de toekomst liggen, heeft Jacko goed in beeld. “Ik denk dat de perenteelt voor de komende jaren stabiel zal zijn. Het grootste teeltgebied binnen Europa brokkelt af. Vijf jaar

geleden kwamen de Italiaanse peren hiernaartoe en nu is het andersom, dus voor de perenteelt zie ik nog volop kansen. De enige beperking zal de arbeid zijn. Ik vraag me wel eens af hoe we dat de komende jaren gaan organiseren. Op de lange termijn zal ook robotisering op grotere schaal ingezet worden in de fruitteelt.”

Stem laten horen

Een ander punt dat voor Verstraten belangrijk is: “De laatste jaren heb ik gemerkt dat ik het belangrijk vind om als ambassadeur van de landbouw in het verenigingsleven actief te zijn. Om jezelf te laten zien en je stem te laten horen. Ik heb soms de indruk dat het nog te weinig gebeurt. Op die manier kun je ook de positieve kanten belichten van de landbouw en bouwen aan een goed imago.” ■

Kom jij naar de Open Dag CZAV/Rusthoeve?

Op woensdag 19 juni vindt de Open Dag CZAV/Rusthoeve plaats. Je bent van harte welkom tussen 9.00 en 19.00 uur in Colijnsplaat. De Open Dag CZAV/Rusthoeve is hét netwerkevent voor de plantaardige sector. Ruim 2.500 bezoekers volgen de rondgangen en interessante kennissessies, verlengen hun licentie of worden bijgepraat door de deelnemende standhouders.

Roerige tijden, robuuste aanpak

Extremer weer in de vorm van zware neerslag en langdurige droge of natte periodes; iets waar we steeds meer mee te maken krijgen. Ook de waterkwaliteit en nutriënten verontreinigde gebieden zijn veelbesproken onderwerpen. Hoe gaan we om met deze uitdagingen? Welke maatregelen treffen we? En hoe houden we de bodem in conditie en wat zijn nieuwe innovaties en technieken die ons hierbij kunnen helpen? Zomaar een aantal onderwerpen die aan bod komen tijdens de Open dag CZAV/Rusthoeve.

Check het rondgangenschema

De Open Dag is de perfecte kans om kennis op te doen over de nieuwe ontwikkelingen in de teelten. Volg een rondgang die jij interessant vindt en wij delen alle proefveldresultaten met jou. In totaal zijn er 8 verschillende rondgangen: aardappelen, graan, uien, suikerbieten en graszaad. Verder ligt er een ruwvoerdemo en een themaplein 'Bodem'. Ook kun je de kijkje nemen bij de teelten van de toekomst in de Biobased Innovation Garden.

Standhoudersmarkt

Zo'n 80 standhouders zijn aanwezig om jou te voorzien van informatie. Je vindt ze over het gehele terrein: op de infomarkt, het mechanisatieplein en in het veld. Heb jij een brandende vraag? Dan is dit het uitgelezen moment om extra informatie te verzamelen. Ook CZAV is aanwezig met een eigen stand op de infomarkt. Heb je vragen? Kom dan gerust langs bij onze stand.

Vergeet je licentiepasje niet!

Op de Open Dag CZAV/Rusthoeve heb je de mogelijkheid om je licentie te verlengen voor het onderdeel 'Teelt' en 'Veiligheid & Techniek'. Mis je nog een bijeenkomst? Volg er dan een op de Open Dag. Zo sla je twee vliegen in een klap. Voor de licentieverlening meld je je bij Helix Learning. ■

*Wil je alles weten
over de rondgangen
tijdens de open dag?*

*Alle informatie vind je op
www.czav.nl/opendag of
scan de QR-code*

V.O.F. Helenahoeve klaar voor de toekomst

Interview

Op het eiland Sint Philipsland, bij de Anna Jacobapolder, ligt de boerderij van de familie van Nieuwenhuijzen: vader Peter, moeder Meta, zoons Bram en Driek. Tot vorig jaar was het een eenmanszaak, nu zit het hele gezin in V.O.F. Helenahoeve van Nieuwenhuijzen. Het bedrijf telt 125 hectare akkerbouwgrond. Ook wordt 110 hectare natuurgebied gepacht, waarop 150 stuks koeien grazen.

Taakverdeling

Waar Peter ook enthousiast wordt van de koeien, is Bram vooral gericht op de akkerbouw. Bram: "De akkerbouw ligt mij meer. Ik ben een gewas- en machineman. We hebben de machines samen met mijn oom Wim (broer van Peter), die samenwerking vinden we prettig. Ik doe het onderhoud aan de machines, daar is veel werk in. Dat in combinatie met de akkerbouw lukt aardig. Mijn vader en Driek doen de koeien." Peter grapt: "En ik mag ook nog de administratie doen." Bram: "De administratie doen we steeds meer samen. Dat geldt ook voor alles op het land; de dagelijkse gang van zaken."

Mooi werk

Beiden vinden de afwisseling in het werk en

het buiten bezig zijn prettig. Bram: "Geen dag is hetzelfde, zeker tijdens het seizoen. Als alles groeit en je kunt mooie opbrengsten halen, dan vind ik dat het mooiste aan mijn werk: van een klein zaadje voedsel maken," aldus Bram van Nieuwenhuijzen.

Peter: "Voor mij is het de combinatie van vee en akkerbouw. Het een kan niet zonder het ander. Bijvoorbeeld eigen mest terugbrengen naar de akker. Vee ten dienste stellen van de akkerbouw of andersom; hooi uit graszaad en stro uit graan om te gebruiken in de stal en voor de koeien."

"...dat vind ik het mooiste aan mijn werk: van een klein zaadje voedsel maken"

Bodem

Niet alleen de stalmest gaat terug op het land, ook andere maatregelen worden genomen om de bodem in topconditie te houden. Bram: "De bodem is voor ons enorm belangrijk. We proberen ruim in de rustgewassen te zitten en bijvoorbeeld rietzwenk na tarwe te zaaien om de bodem nog een jaar extra rust te geven. We telen diepwortelende

gewassen om eventuele storende lagen op te heffen en proberen op een goede manier onze grondbewerkingen te doen." Peter: "Dit jaar hoort daar voor het eerst ook niks doen bij. Er zijn toch een paar percelen waar we geen tijd of gelegenheid hadden om te ploegen. Dat 'niks doen' is nog een spannend iets, maar daar komt de ervaring van Rinse, teeltadviseur bij CZAV, om de hoek kijken."

Kistenbewaring

Op de vraag of er nog investeringen op het bedrijf worden gedaan, zijn de twee duidelijk. Bram: "We bouwen een kistenbewaring om zelf onze producten op te slaan. Met een mechanische koeling kunnen we ons product zo optimaal mogelijk bewaren." Peter: "Dat geeft ons de mogelijkheid om te diversifiëren. We gaan de schuur zo inrichten, dat we er naast aardappelen ook andere gewassen in kunnen opslaan. Dat zijn wel stappen voor de toekomst waar we iets mee kunnen."

Nieuw ronde, nieuwe kansen

Ten opzichte van vorig seizoen blijft de aanpak veelal hetzelfde, maar er zijn toch een aantal dingen die de heren anders willen doen. Bram: "We gaan voor meer oogstspreading, zodat de aardappelen eerder gerooid kunnen worden." Peter: "Als we de bewaring rond hebben, dan gaan we zelf in kisten bewaren, waar we voorheen bij de burens de aardappelen bewaarden. Ook zijn we nu beter voorbereid op de bufferstroken. We hebben meer tijd gehad om dat in te richten ten opzichte van vorig seizoen toen het nieuwe Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) bekend werd gemaakt. Daarnaast telen we nu luzerne als eiwitgewas voor

Peter van Nieuwenhuijzen (rechts) met zijn zoon Bram (links). Bram is naast zijn werk op de boerderij, actief als lid van de CZAV Jongerenraad.

de koeien, wat ook meehelpt voor het GLB. Verder blijven we het wel redelijk op dezelfde manier doen."

Toekomst

Over de toekomst hebben zowel Bram als Peter een goed gevoel. Peter: "Over tien jaar doen we in grote lijnen hetzelfde, maar we staan er gewoon heel positief in, ondanks alle regeldruk en belemmeringen. We krijgen hier vaak mensen op het erf voor een stukje vlees en die zien allerlei dingen over de landbouw in het nieuws: stikstof, gewasbeschermingsmiddelen, dierwelzijn et cetera. Daar hebben ze allemaal een idee over, maar als je in gesprek gaat, dan kom je eigenlijk tot de conclusie

dat mensen heel onwetend zijn en juist openstaan voor producten rechtstreeks van de boer. We zien die groei in behoefte aan regionale producten en dat geeft vertrouwen voor de toekomst."

Betrouwbare partner

Zowel vader als zoon zijn coöperatief ingesteld. Peter: "Voor ons is het eigenlijk een vanzelfsprekendheid dat er een betrokken coöperatie is. Het zit in ons verweven. Op dit moment doet CZAV het goed en we hopen dat dat in de toekomst zo blijft."

Bram: "En zeker qua kennis, inkoop en verkoop klopt het plaatje bij CZAV. Dat is belangrijk voor ons als bedrijf en voor de toekomst om daarin een betrouwbare, sterke partner te hebben." ■

Weet wat er speelt, voor je uien teelt!

Het areaal (zaai)uien is de afgelopen jaren van kleigronden naar lichtere gronden in Noord-Brabant, Limburg en het oosten van Nederland verschoven. Er is inmiddels veel ervaring met uienteelt op zandgronden, maar door veranderende wetgeving en het wegvallen van middelen wordt de teelt ieder jaar uitdagender. Ook kiezen steeds meer akkerbouwers op zandgrond ervoor om de uien kort dan wel langdurig te bewaren.

Goede start

Een geslaagde uienteelt begint met de juiste bemesting, perceelskeuze en het op orde brengen van een (toekomstig) uienperceel. Uien zijn gebaat bij een goede bodemstructuur en gelijkmatige beschikbaarheid van nutriënten. Houd de bodem daarom luchtig, voorkom een 'stikstofbom' en zorg voor de juiste pH-waarde. De ervaring leert dat uien het best gedijen in een bodem met een pH-waarde van 5,8 of hoger met voldoende beschikbare calcium. Er wordt steeds vaker gekozen voor een toplaag bekalking, omdat uien relatief ondiep wortelen. Bij bekalking in de toplaag ligt de kalk rondom de ui, waardoor deze beter beschikbaar is.

Beschikbare calcium

De grote hoeveelheden neerslag van afgelopen winter hebben ertoe geleid dat het beschikbare calcium in de toplaag sterk is afgenomen. Door het inzetten van onder meer de blend Physiomax/ Polysulfaat of de vloeibare Calhix Flow verhoogt de beschikbare calcium, bodemstructuur én pH-waarde, zelfs bij toepassing kort voor de teelt.

Vitale uien

Een 'stikstofbom' kan worden voorkomen door slow release meststoffen te gebruiken. Exacote N 27 is hiervoor bij uitstek geschikt. Deze bevat gecoatete N, waardoor een gelijkmatige en verspreide beschikbaarheid van stikstof wordt gerealiseerd. Dit draagt evenals calcium bij aan sterkere celwanden en dus vitalere uien!

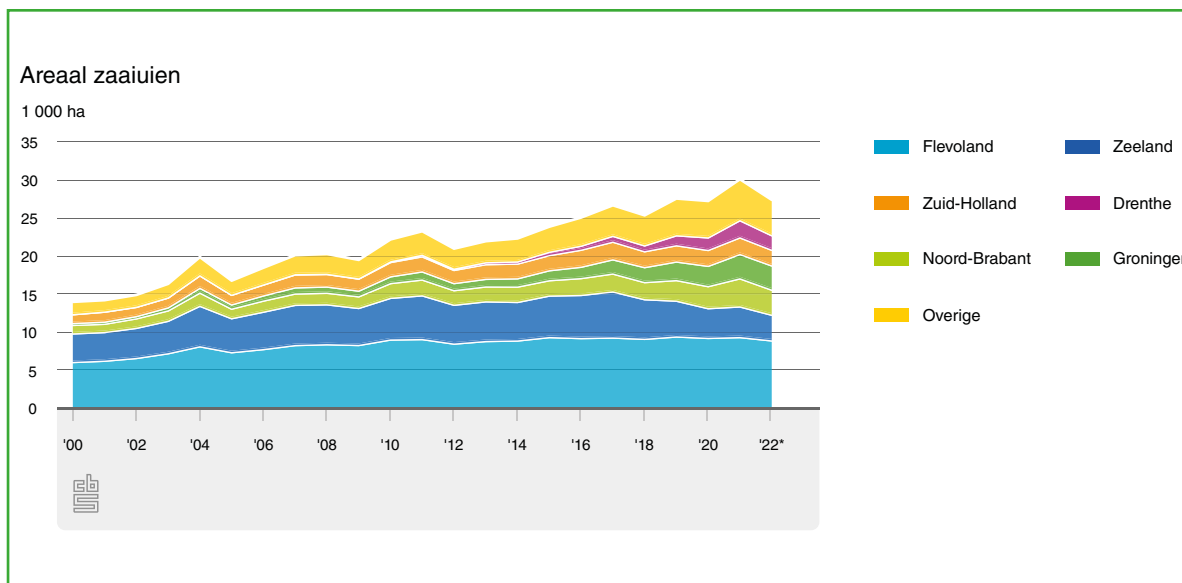
Maatregelen treffen

Op zandgrond komen veelvuldig plantparasitaire aaltjes voor. Het is bekend dat uien met name gevoelig zijn voor het wortellesieaaltje *Pratylenchus penetrans* en vrijlevende aaltjesoorten uit de *Trichodorus*-groep. Door het wegvallen van nematiciden-granulaten is het des te belangrijker aaltjesmonsters te nemen. Het

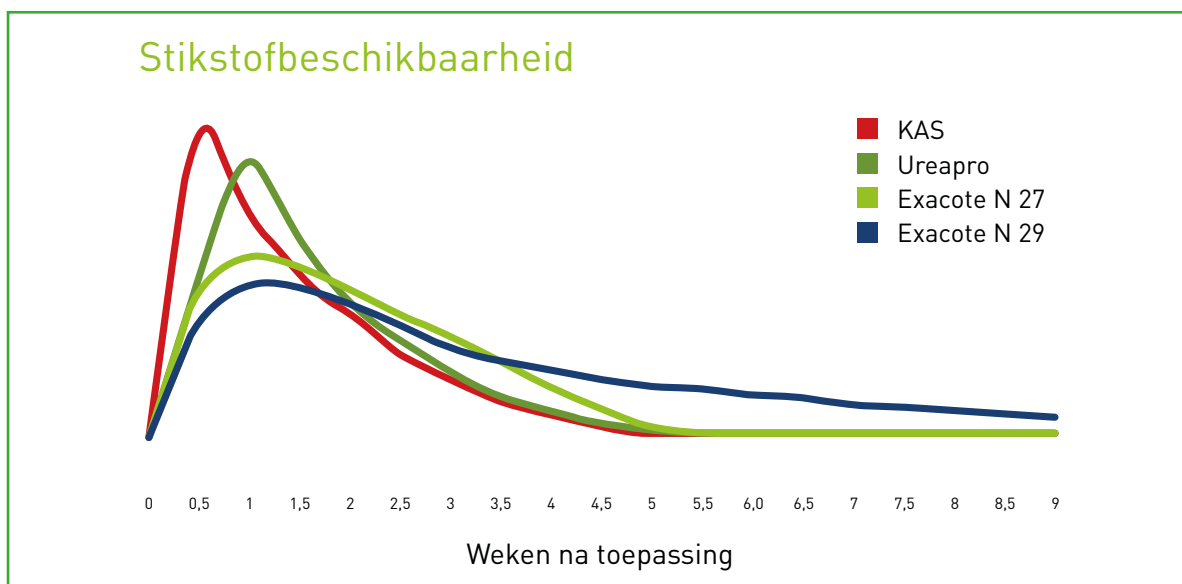
wordt alsmat lastiger om bij een grote populatie plantparasitaire aaltjes de uien goed te laten groeien. Daarom is het belangrijk dat er ruim voorafgaand aan de teelt eventuele problemen inzichtelijk zijn en maatregelen getroffen worden, in de vorm van resistente groenbemesters en de juiste keuze in voorvrucht.

Aaltjesproblematiek

Na het wegvallen van nematicide Vydate staan we voor nieuwe uitdaging in de aaltjesbeheersing. Vandaag de dag zijn we aangewezen op middelen als Nemguard, Nemater en NemC. Namens CropSolutions worden jaarlijks diverse proeven uitgevoerd omtrent aaltjesproblematiek. Ook dit jaar zijn er proefvelden aangelegd (zie volgende pagina).

Verschuiving areaal uien. Bron: CBS

Beschikbaarheid N na toepassing bij verschillende meststoffen. Bron: CropSolutions

“Door tijdig aaltjesmonsters te nemen, weet ik hoe deze zich verhouden in mijn gronden en kan ik sneller en gericht anticiperen om mijn gronden geschikt te maken voor een succesvolle uienteelt.”

Uienteler West-Brabant

Veldproef nematicide Vydate, links met en rechts zonder

Beregemen is essentieel

Droge zomers hebben ons geleerd dat de uienteelt samenhangt met de mogelijkheid om water te kunnen geven. Zeker op lichte grond is goed beregenen essentieel. Hierbij moet de nadruk gelegd worden op 'goed'. Een ui wortelt relatief ondiep, dit is dus ook waar deze het water nodig heeft! Uien zijn meer gebaat bij frequente, kleinere giften (18-20 mm) dan bij minder frequente, grotere giften. Wees voorzichtig met beregenen tijdens het strijken van de uien. Gedurende het strijkproces beregenen, verhoogt het risico op waterige nekken van de ui. Wanneer de uien eenmaal volledig gestreken zijn, is dit gevaar geweken en is het indien nodig weer mogelijk te beregenen.

Moment van toepassen

Wat de afgelopen jaren hebben laten zien, is dat de omstandigheden bij de uitvoering van gewasbescherming doorslaggevend zijn voor de effectiviteit ervan; ongeacht mechanische dan wel chemische gewasbescherming. Het moment van uitvoeren is cruciaal. Houd daarom de weersverwachtingen in de gaten en maak gebruik van een BOS-systeem. Hierdoor wordt een beeld verschaft van de ziekte- en plaagdruk met daarbij hoe goed het gewas beschermd is.

Beschikbare middelen

De middelen Batavia en Movento verliezen hun toelating. Beide hebben een uitlevertermijn tot

Praktijkvoorbeeld vastere grond, kopakker groeit sneller weg

30-10-2024 en een opgebruiktermijn tot 30-10-2025. Het chemische middelenpakket wordt dus schaarser. Ga zuinig om met de beschikbare middelen door deze zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten. Denk bijvoorbeeld aan een spotsprayer die door plaatsspecifiek te spuiten een significante middelenbesparing realiseert.

Resistentie en tolerantie

Werp daarnaast een blik op het inzetten van resistente en tolerante uienrassen. Op de huidige markt zijn er rassen beschikbaar die resistenties hebben tegen (valse)meeldauw of tolerant zijn tegen fusarium. Met zulke rassen wordt ingezet op een weerbaardere teelt en minder bespuitingen.

Geprimed uienzaad

Er is dit jaar, naast resistente en tolerante rassen, een opvallend aandeel geprimed zaaigoed uitgezaaid. Doordat dit zaad voorgekiemd is, zal het sneller groeien. Een snelle groei is gewenst, zodat de uien sneller weerbaarder zijn.

Startmeststoffen

Niet alleen geprimed uienzaad bevordert een versnelde groei. Het inzetten van een vloeibare fosfaatstartmeststof óp het zaad heeft een positief effect op de ontwikkeling van het zaadje. Vloeibare startmeststof Quickstart is hiervoor uitermate geschikt.

In de bewaring

Wanneer de uien de bewaring ingaan, kan daarop in de teelt worden ingespeeld door MH toe te passen. MH komt de bewaarbaarheid van uien ten goede door gewichtsverlies te beperken, celdeling te stoppen en spruitvorming tegen te gaan. Verdiep je daarbij in de bewaareigenschappen van uien en het Mollierdiagram. Dit diagram geeft schematisch weer onder welke omstandigheden kan worden ingedroogd in de bewaring.

Teeltrotatie

Ten slotte, als je grondgebonden ziekten wilt voorkomen dan wel bestrijden, houd dan een ruime teeltrotatie hoog in het vaandel (1 op 7 voor uien). Controleer de percelen op grondgebonden ziekten en/of plagen die schadelijk zijn voor de uienteelt. Een grondgebonden ziekte als fusarium is inmiddels alom bekend. Mocht deze of een andere ziekte of plaag in een perceel aanwezig zijn, anticipeer daarop dan accuraat. Zo realiseer jij de beste start voor de uienteelt! ■

Mollierdiagram

gram water / m³ lucht

		Relatieve luchtvochtigheid (%)							
		30	40	50	60	70	80	90	100
Temperatuur (°C)	2	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5
	3	1,8	2,4	2,8	3,3	4	4,5	5	5,5
	4	1,9	2,6	3,1	3,6	4,4	5	5,4	6,2
	5	2	2,8	3,5	4	4,9	5,5	6,1	7
	6	2,2	3	3,6	4,4	5,1	6	6,5	7,5
	7	2,4	3,2	3,8	4,7	5,4	6,2	7	8
	8	2,6	3,4	4,2	5	6	6,7	7,5	8,3
	9	2,8	3,7	4,6	5,4	6,4	7,1	7,9	9
	10	3	3,9	4,8	5,8	6,8	7,7	8,6	9,5
	11	3,1	4,1	5	6,1	7,1	8	9	10
	12	3,2	4,2	5,3	6,3	7,4	8,5	9,6	10,8
	13	3,4	4,4	5,7	6,9	8	9,1	10,2	11,3
	14	3,6	4,6	6	7,4	8,4	9,5	11	12,1
	15	4	5	6,3	7,9	9	10,1	11,5	13
	16	4,2	5,2	6,8	8,1	9,5	11	12,2	13,8
	17	4,4	5,8	7,3	8,8	10	11,5	13	14,6
	18	4,6	6,1	7,8	9,1	10,8	12,5	13,9	15,2
	19	4,8	6,5	8	9,5	11,2	13	14,5	16,1
	20	5	7	8,5	10,3	12	13,8	15,5	17,1
	21	5,4	7,4	9,1	11	12,8	14,6	16,5	18,2
	22	5,8	7,8	9,7	11,7	13,4	15,4	17,5	19,3
	23	6,2	8,2	10,2	12,2	14,1	16,4	18,5	20,6
	24	6,6	8,8	10,9	13	15	17,3	19,6	21,8
	25	7	9	11,5	14	16,1	18,2	21	23

Indicatie gemiddelde maandtemperatuur (°C):

September	14
Oktober	10
November	6
December	3,5

Mollierdiagram, mogelijkheden tot indrogen tijdens bewaring

Rendement uit ruwvoer

Een robuuste aanpak is van alle tijden en zeker wanneer je dit doorvertaald naar ruwvoer. Goed ruwvoer is een belangrijke basis voor een zo'n rendabel mogelijke melkproductie. Ongeveer twee derde van het melkveerantsoen bestaat uit ruwvoer. Het heeft een positieve invloed op de kostprijs per liter melk. Een lage kostprijs is altijd gunstig, ongeacht de melkprijs. Het natte voorjaar en de strenger wordende wet- en regelgeving, waaronder afbouw van derogatie, leiden tot hogere mestafzetkosten. Door de puntjes op de i te zetten is het effect op de kostprijs enigszins te beperken.

Tips voor besparing mestafzet:

- Streven naar een scherp melkureum. Verlaging van 1 punt ureum bij 100 koeien is een verlaging van 40 kuub per jaar via forfaitair voordeel.
- Scherper eiwit voeren. 1 gram eiwit minder op een totaal rantsoen van 100 koeien is een verlaging van zo'n 30 kuub rundveedrijfmest per jaar via BEX-voordeel.
- Laag vervangingspercentage realiseren. Minder jongvee betekent minder mest.
- Gras droger inkuilen (40-45% droge stof).

Hierdoor krijg je een hogere WDVE en een lage ammoniakfractie. Ammoniak (NH_3) is immers verloren eiwit, dat wel meetelt voor de KringloopWijzer.

- Beperk de veldperiode tot 48 uur om voederwaarde en smakelijkheid (suikers) te behouden.
- Gras kort hakselen voor een hogere opname door de koe. Dit leidt tot meer drogestofopname en melkproductie.
- Energiedichtheid (VEM) verhogen door te kiezen voor hoogwaardige grassen en goed graslandbeheer. Een hogere VEM is gunstig in het totale rantsoen, wat bijdraagt aan een betere melkproductie en een gunstige KringloopWijzer.
- Gebruik een conserveringsmiddel. Dit zorgt voor een snellere pH-daling in de kuil met als gevolg een geslaagde kuil met een lagere ammoniakfractie.

Optimaal oogstmoment bepalen

Er zijn steeds meer digitale hulpmiddelen die inzicht geven in de ruwvoerteelt. Denk aan weerstations, NIR-sensoren en drone- en satellietbeelden. Limagrain (LG) heeft het

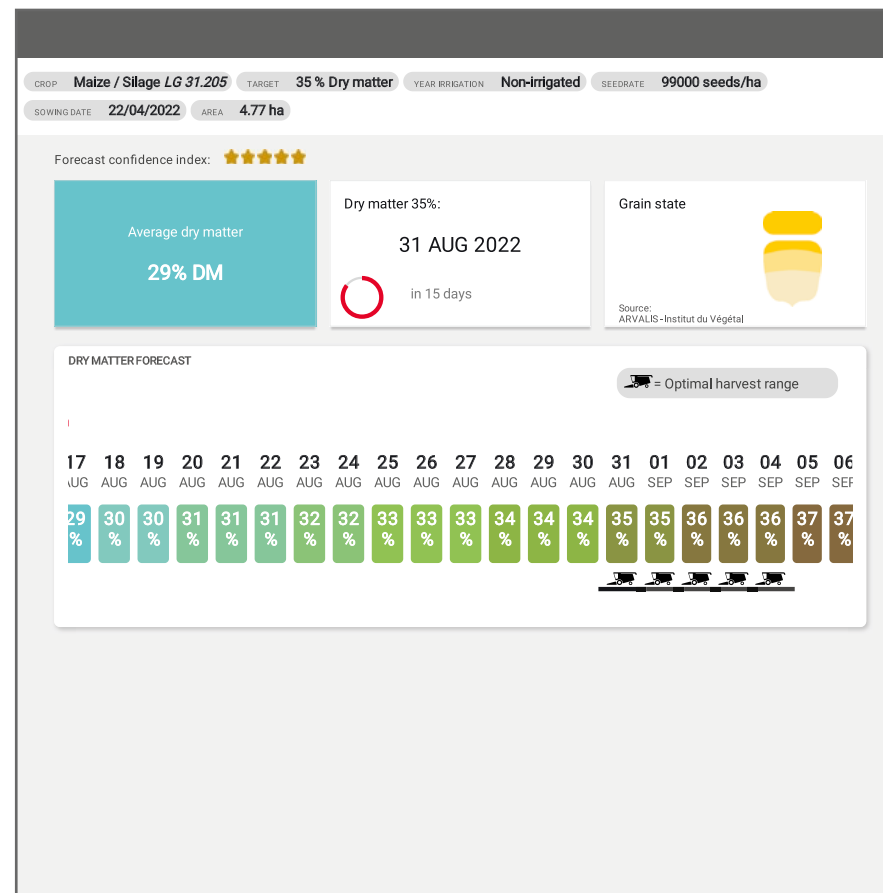
Bron: LG agrility.vegetation

digitale platform, Agrility, ontwikkeld om meer inzicht te krijgen in de maïsteelt. Door ingevulde data en satellietbeelden krijg je inzicht in de ontwikkeling van het gewas en geeft het platform een inschatting van de drogestofopbrengsten en advies voor een optimale oogstplanning. Afgelopen jaar is het drogestofgehalte, omwille van een hoog kolfaandeel, op veel plaatsen onderschat.

Aan de slag met Agrility

Digitale tools voor precisielandbouw, satellietwaarneming en oogstplanning helpen om nóg meer rendement uit maïszaden te halen. Agrility is een van die tools in smart-farming toepassingen. Wat zijn de voordelen?

- Altijd en overal zicht en controle op de ontwikkeling van je maïs.
- Sneller ingrijpen bij opkomstproblemen,

Bron: LG agrility.vegetation

- droogte, ziekten en plagen.
- Nauwkeurige inschatting van de drogestofopbrengst.
- Optimale oogstplanning op basis van de actuele én verwachte afrijping.
- Na de oogst plaats specifiek werken aan de bodemkwaliteit. ■

Phytophthora beheersen

Tips & tricks

Afgelopen jaar veroorzaakte Phytophthora infestans grote problemen in de aardappelteelt. Daarom hebben wij afgelopen winter uitgebreid de Phytophthora-problematiek behandeld tijdens onze bijeenkomsten en bij het maken van de plannen. Ook de zorg over beschikbare middelen en certificeringsschema's hebben we breed in de sector gedeeld. De beheersing van Phytophthora vraagt een optimale inzet van preventieve en curatieve gewasbeschermingsmiddelen, waarbij niet alleen naar de etiketten wordt gekeken, maar ook de richtlijnen van FRAC worden gehanteerd. Daarnaast kunnen robuuste rassen en beslissingsondersteunende systemen (BOS) enorm helpen om Phytophthora onder controle te houden en zodoende het middelengebruik verder te beperken.

Wat is er in 2023 anders gegaan dan anders?

In 2022 vond de sector voor het eerst resistentie tegen mandipromamid in een mutant van Phytophthora-stam EU-43. Deze actieve stof zit onder andere in het product Revus; een product uit de FRAC-groep CAA. In 2022 was stam EU-43 nog maar weinig aanwezig in Nederland. In 2023 heeft de EU-43 zich zodanig gemuteerd, waardoor deze ook gedeeltelijk ongevoelig is geworden voor Zorvec Endavia. In 2023 werden er laat aardappelen geplant en was het direct na het poten droog, waardoor de Phytophthora-druk laag was. Achteraf is in sommige gevallen de lage druk te veel onderschat. Vervolgens viel er eind juli en in augustus veel regen, waardoor Phytophthora zich enorm goed en snel kon ontwikkelen. Hier zijn veel FTA-kaartjes genomen om de verschillende stammen te bepalen. Veel EU-36 en EU-43 stammen werden teruggevonden. Ook

werd er een nieuwe stam aangetroffen: de EU-46. Deze stam is nog niet gevonden in het CZAV-werkgebied.

Conclusie 2023

Bij aanvang van het seizoen was EU-43 aanwezig. Daar waar Revus en Zorvec Endavia toegepast zijn, heeft de EU-43 ongeremd in mindere mate kunnen doorgroeien, ondanks dat de druk laag was. Door de hoge druk eind juli en augustus, heeft deze EU-43 zich explosief kunnen vermeerderen. Bovendien heeft EU-43 afgelopen winter kunnen overleven in de grond. De verwachting is dat bij aanvang van seizoen 2024 de druk van EU-43 hoog is. Hierdoor raden wij het af om te starten met middelen die niet goed werken tegen de EU-43 om verdere uitbreiding en opbouw van resistentie te voorkomen.

Tips en tricks voor het voorkomen van Phytophthora:

- Volg de verplichte teeltvoorschriften (dek afvalhopen af, bestrijd opslag en haarden).
- Bescherm rassen met verbeterde resistentie actief.
- Pas combinaties van middelen toe en wissel actieve stoffen af (alterneren).
- Gebruik een BOS-systeem.
- Bespreek regelmatig de actualiteiten rondom Phytophthora met je adviseur.
- Start niet met een middel dat een verminderende werking heeft op EU-43. ■

De week van...

APRIL 2024

Willem & Rick

Willem van Dijk (23) en Rick Tange (24) zijn werkzaam als teeltadviseur bij CZAV voor de gebieden Walcheren en Zuid-Beveland. Rick werkt sinds december 2022 bij CZAV en Willem sinds september 2023. Beiden hebben stage gelopen bij CZAV. Rick heeft meer klanten op Walcheren en Willem op Zuid-Beveland. Naast het werk als teeltadviseur pakken ze ook andere taken op. Zo is Rick graankeurder en houdt Willem zich onder andere bezig met druppelirrigatie en fertigatie. Vanaf dit jaar rust ook de organisatie van de Open Dag CZAV/Rusthoeve op hun schouders.

Maandag

In de ochtend controleert Rick de kiemrust van aardappelen in een aantal bewaarcellen en Willem stelt bij een uienteler een plan op voor druppelirrigatie. 's Middags hebben we overleg met Eelco Boot (bedrijfsleider op Proefboerderij Rusthoeve) over de Open Dag. We bespreken het proevenplan voor aankomend teeltjaar en kijken welke bedrijven zich al hebben aangemeld als standhouder. De standhouders in het veld

worden alvast ingedeeld. Het is belangrijk dat we dit tijdig in beeld brengen, zodat er rekening kan worden gehouden met het zaaien en planten van de proeven.

Dinsdag

Vandaag hebben we beiden onze dag volgepland met het bezoeken van tarwepercelen van onze klanten. Rond deze tijd van het jaar is de kunstmest op veel plekken al toegepast en lost het met de regen nu mooi op. Momenteel kijken we vooral welke onkruiden we tegenkomen, zodat we het

juiste advies kunnen geven qua bestrijding. De meeste tarwe is nog niet toe aan groeiregulatie, maar de vroeg gezaaide percelen naderen het moment.

Woensdag

Door het natte najaar, de onzekerheden rondom de oogst en het zaaien van wintertarwe zijn de gewasbeschermingsplannen verlaat. Rick bezoekt een teler op Walcheren en bespreekt het plan. Er wordt gekeken naar het afgelopen jaar, wat er beter kan, waar we komend jaar op moeten letten en welke actualiteiten er spelen. Uiteindelijk ontstaat er een gedegen gewasbeschermingsplan voor 2024.

Elk jaar nemen steeds meer klanten de stap naar druppelirrigatie en/of fertigatie. Ook deze klanten begeleiden we graag. We hebben de afgelopen jaren al veel ervaring opgedaan en breiden dit verder uit. Zo doen we dit jaar onderzoek bij een teler naar verschillende soorten meststoffen. In

het kader hiervan bezoekt Willem een bedrijf dat handelt in techniek rondom druppelirrigatie en fertigatie. Hij wordt bijgepraat over het huidige assortiment en de laatste stand van zaken. Vooral op het gebied van fertigatie gaan de ontwikkelingen en innovaties hard.

Op het gebied van fertigatie
gaan de ontwikkelingen en
innovaties hard.

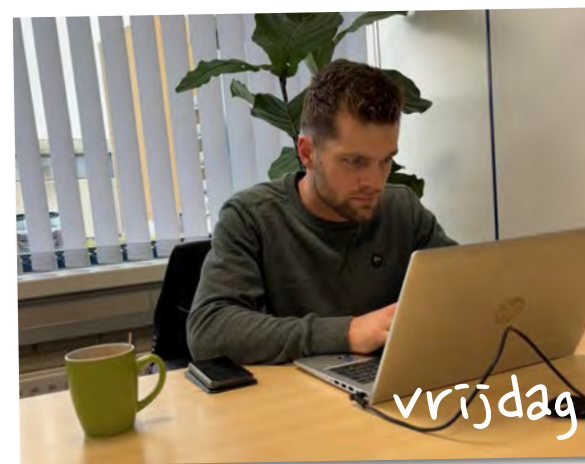
Donderdag

Deze donderdag begint Rick met een pootgoedcontrole. Samen met de buitendienst van Nedato controleren we de kwaliteit van het geleverde pootgoed, zodat de teler met goed uitgangsmateriaal het seizoen kan starten. Naast aandacht voor het uitgangsmateriaal, kijken we waar nodig ook graag mee met de bewaring van

afgelopen seizoen. In dit geval wordt er samen met de teler besloten te gassen. Willem loopt deze dag mee met een collega op Schouwen-Duiveland. Meelopen met collega's in het hele werkgebied zorgt voor brede kennis en inzicht.

Vrijdag

Elke vrijdagochtend hebben we regio-overleg met de adviseurs uit ons werkgebied: team Midden. Tijdens dit wekelijkse overleg bespreken we logistieke uitdagingen, de actualiteiten in het veld en technische adviezen. Voor ons als startende adviseurs is dit erg waardevol. Daarna hebben we een online overleg over de Open Dag. We bespreken wat er allemaal al geregeld is, wat er nog geregeld moet worden en wie wat gaat doen. Het proevenplan is bijna rond. We kunnen nu beginnen aan de indeling van de standhouders op de infobeurs. Willem start met het bellen van degenen die zich nog niet hebben aangemeld. Rick bezoekt die middag een aantal telers. ■

Biodiversiteit is voor iedereen

Column

IPM, ICM, regeneratieve landbouw, Beter voor Natuur & Boer, On the way to PlanetProof, Demeter, bio, EKO GlobalG.A.P. en noem het maar op. Het lijkt wel alsof er steeds meer kwaliteitslabels en keurmerken op de markt komen. De consument ziet inmiddels door de bomen het bos niet meer en als teler breng je steeds meer tijd door met het kloppend maken van zaken op papier. De vraag rijst of het ons als maatschappij verder brengt.

We staan als agrarische sector voor een enorme opgave. Het middelenpakket wordt steeds smaller, het klimaat verandert en de biodiversiteit verdient meer aandacht. Biodiversiteit is een lastige, omdat we verbetermaatregelen niet altijd op de korte termijn merken, maar er pas op lange termijn de vruchten van kunnen plukken. Ook gaat biodiversiteit iedereen aan, niet alleen de agrariër. De biodiversiteit die wij op onze akkers genereren is namelijk van enorme maatschappelijke waarde. We zijn het nu alweer bijna vergeten, maar twee jaar terug tijdens de coronaperiode werd de natuur weer enorm gewaardeerd. Daarom moeten we ook ons stinkende best doen om de biodiversiteit te behouden en te herstellen. We kunnen simpelweg niet zonder!

En omdat de biodiversiteit voor iedereen belangrijk is, moet iedereen de schouders eronder zetten. Dat is precies de bedoeling van de BiodiversiteitsMonitor Akkerbouw (afgekort BMA). De BMA is door verschillende organisaties ontwikkeld en wetenschappelijk onderbouwd. Aan de hand van diverse kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) kun je op het boerenbedrijf kiezen hoe je de biodiversiteit stimuleert. Je kunt zelf de maatregelen selecteren die je gaat inzetten. Alle maatregelen bij elkaar leveren een totaal aantal punten op.

“Biodiversiteit gaat niet alleen telers aan, maar iedereen.”

De BMA maakt gebruik van 8 KPI's:

1. Percentage rustgewassen
2. Organische stofbalans
3. Stikstofbedrijfsoverschot
4. Milieubelasting gewasbeschermingsmiddelen
5. Percentage bodembedekking
6. Carbon footprint
7. Natuur- en landschapsbeheer
8. Gewasdiversiteit

Verschillende stakeholders kunnen op basis van het aantal punten een product of bedrijf belonen. Zo kan een waterschap vergoeden of soepelere regelgeving maken per bedrijf, een bank kan een lagere rente geven, de provincie kan een bepaalde vergunning eerder verlenen en een supermarkt kan extra betalen voor het geleverde product. Biodiversiteit is voor iedereen, dus alle beetjes maken samen een totaalpakket, wat het voor een teler interessant maakt om zich in te zetten voor de biodiversiteit.

Als meerdere partijen gebruikmaken van één systeem zoals de BMA, maakt dat het voor jou als teler duidelijker en overzichtelijker. Daag daarom de stakeholders uit je omgeving uit om hier gebruik van te maken. Tot nu toe wacht iedereen nog op elkaar en aarzelen we nog om erop in te gaan. De kosten van verlies van biodiversiteit zullen uiteindelijk vele malen hoger zijn dan wanneer we nu de biodiversiteit behouden en herstellen.

Dit jaar zullen ruim 100 telers meedoen aan de pilot BMA. Vraag er eens naar en contacteer deze telers. Waarschijnlijk kom je erachter dat je al een heleboel doet om de biodiversiteit te ondersteunen en dat de BMA ook goed zou passen op jouw bedrijf. En zeker met de coöperatieve 'pet' op is het belangrijk om hier aandacht voor te vragen. We denken vaak nog op individueel niveau waar de grote spelers in de keten zoals de supermarkten, frietfabrieken en banken maar al te graag op in spelen. Laten we daarom gezamenlijk de kar trekken en de BMA ondersteunen.

Even voorstellen... Ed van Oers

Wie ben je?

"Mijn naam is Ed van Oers. Ik ben 56 jaar, woonachtig in Wemeldinge en vader van drie (jong)volwassenen. Sinds oktober ben ik in dienst bij CZAV als teamleider Transport. Ik heb altijd in de logistiek, productie of een combinatie van die twee gewerkt."

Kun je wat meer over je functie vertellen?

"Het werk is zeer divers en betreft eigenlijk drie pijlers. Allereerst de directe en functionele aansturing van 5 planners en 18 chauffeurs. Daarnaast ben ik verantwoordelijk voor het wagenpark en al het materiaal wat daarbij hoort. Tot slot, is een deel van mijn functie het ontwikkelen van beleid voor de toekomst. Daarbij kun je denken aan prijstabellen, personele inzet en andere zaken die aandacht vragen op dat moment."

Uit wat voor mensen bestaat het team?

"De planners zijn zonder uitzondering jongeren (ik noem ze gekscherend wel eens 'mijn kinderen') en de chauffeurs zijn allemaal 50-plussers. Zowel de planners als de chauffeurs zijn stuk voor stuk karakters en dat maakt het bijzonder leuk en levendig."

Hoe ziet een normale werkdag er ongeveer uit?

"Wat is een normale werkdag? Alle gekheid op een stokje: liever vroeg starten om nog even in alle rust mijn e-mails te lezen en dan kijken wat de dag verder gaat brengen. 'As we speak' zitten we in het seizoen en zeker omdat het mijn eerste is, valt dat niet bepaald mee. Het weer, het nieuwe systeem en alles wat daarbij komt kijken, maken het uiterst uitdagend, maar we laten ons niet uit het veld slaan."

Van welk aspect in je functie word je heel blij?

"Ik word heel blij als ik zie en merk dat mensen persoonlijke groei doormaken, zaken oppakken of oplossen met een bepaald zelfvertrouwen. Durven te acteren, een beslissing nemen... doe in ieder geval iets. Toon lef, maar wel met respect. Bovendien is het heel fijn wanneer ik merk dat ons plan uitpakt zoals we dat als team bedacht hebben."

Wat doe je graag in je vrije tijd?

"Ik biljart graag in clubverband en ik probeer 2 à 3 keer per week naar de sportschool te gaan. Verder vind ik het heerlijk om een lange wandeling te maken en daarna gezellig een glaasje te drinken en een beetje te kletsen."

Ed van Oers, Teamleider Transport

CZAV PUZZEL

Kraak de code en maak kans op een JBL clip 4 - Bluetooth Mini Speaker!

Heb je de puzzel opgelost? Ga naar www.czav.nl/puzzel en vul jouw gegevens en de oplossing in. Je kunt de oplossing inzenden tot 24 juni 2024. In de volgende editie maken wij de winnaar bekend.

1		3			5			
7			2		8	1	5	
		1	7	2		3		8
	1							2
	9			4				8
3								4
8	5				1	9	2	
	4	2	5					6
			2			7	6	

OPLOSSING:

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

De winnaar ontvangt persoonlijk bericht. Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd. De prijs is niet inwisselbaar voor geld of een ander artikel.

Erika ova
won de Rituals geschenkset!

Oostelijke Kanaalweg 5 | 4424 NC Wemeldinge | Tel. +31 (0)113 62 90 00

Postbus 402 | 4460 AV Goes | www.czav.nl